

gezang werd begeleid door de heeren Brewster en Matthews, die op twee groote piano's sloegen als stoomhamers op klanknagels, en den heer Rodeheaver zelf, die op de trombone speelde. Er werden nog twee hymna's gezongen, en daarna kwamen de heer en mevrouw Sunday binnen. Het was echter nog niet de tijd voor Sunday om te spreken.

Eerst had de predikant Goodell, daarna nam de heer Rodeheaver het woord om het koor te prijzen en de organisatie te roemen, waarvoor menigmen zooveel arbeid verricht had, waarna de predikant van het locale comité, de heer Speers, aan de vergadering werd voorgesteld. Deze las een telegram van den Mayor (burgemeester) Mitchell die tot zijn spijt niet kon tegenwoordig zijn. Met dankbaarheid werd gemeld dat de burgemeester en het gehele bestuur sympathiseert met de meetings. Daarop heette hij den heer Sunday welkom en sprak daarbij het volgende:

„Ik hoop dat door uw invloed duizenden, die gedacht hebben dat zij Christenen zijn, om dat hunne namen geschreven zijn in de registers der kerk, tot nieuw leven zullen gebracht worden, en dat duizenden van hen, zij die den Heere Jezus Christus nooit gekend hebben, wedergeboren zullen worden. Hij komt op een tijd waarin de oorlogsgestroom ook onze kusten bereikt heeft, nu het noodzakelijk is dan ooit dat de menschen zullen gelooven, dat een rechtvaardig God regeert, en dat menschen en zaken slechts instrumenten zijn om zijn groote doeleinden voor deze wereld ten uitvoer te brengen.“

Daarna begon Sunday te zeggen, hoe blij hij was dat hij in New-York vertoefde. Hij voorspelde dat er betere tijden zouden aanbreken en de eerste „cheers“ werden aan de schare ontlokt toen hij zeide, dat als hij geëindigd had, het gemakkelijker voor een man zou zijn nuchter in zijn huis te komen, dan waggelend te vallen in de armen van zijn vrouw.

„Gij kunt niet naar den hemel gaan omdat gij in New-York leeft. De dame van de wereld, die met diamanten overdekt is totdat zij schittert als de melkweg, heeft evenzeer een gevoel van onrust, als de vrouw die haar nagels cureert op het wasbord. Allen tasten naar God. Ik breng u niets nieuws. Ik ben een onderwetsch prediker van den Godsdienst van den ouden tijd. Als gij het Evangelie van Jezus Christus niet nodig hebt, neem dan een tijp van mij en stoot uw hoofd niet aan allen rondom u.“

De collecte werd aldus aanbevolen: „Nu gaan wij een collecte houden voor onze loopende uitgaven. Ik denk dat New-York het geld wel in één dag kon geven. Ik weet natuurlijk wel, dat gij niet allen rijk zijt. Ik krijg niets van dit geld. Ik heb niets om u te verkoopen.“

Daarop kwamen twintig helpers op het platform. Allen werden eerst voor een geïntroduceerd met eenige woorden, waarna een beschrijving van hun persoon gepaard ging. De laatste werd voorgesteld met de woorden: „Mevrouw Sunday“.

Terwijl er gecolleteerd werd, hief men een gezang aan, terwijl de heer Rodeheaver een solo zong „het onderwetsche geloof“.

(Het volgt).

WINCKEL.

Voor Kinderen.

VELERLEI WEGEN.

VI.

Hoe het afliep.

Hier viel niet veel tegen te zeggen. De zoon verliet de boerderij en vertrok naar een groote stad. Wat hij daar uitvoerde is mij niet bekend, maar wel dat hij na een poos en ook later nog herhaaldelijk bij vader om geld kwam aankloppen, daar hij het zeer behoeftig had. Of dit laatste waar was mag betwijfeld. Immers als hij nu en dan nog eens op de boerderij kwam, zag hij er zeer welvarend uit, al begreep niemand waar hij de middelen vond. Doch men onderzocht er niet na, en Willem scheen niet gezind het te vertellen. Toen Rijkert hem eens vroeg wat hij nu voor de kost deed, was het knorrig antwoord: „Dat gaat u niet aan. Gij denkt alleen om u zelf en hoort zeker niet met de boerderij te krijgen. Die misgun ik u niet, als ik maar mijn deel ontvang.“

Wat Willem er bij had kunnen vertellen, maar wijselijk verzwag, was dat hij al moei op weg was zijn deel te verspeelen. Telkens viel hij vader om geld lastig. Deze op zijn beurt weigerde niet na en dan een sommetje te geven, doch telkens met de herinnering dat het geen gewoon leenen was, maar in mindering kwam van Willem's erfdel. Deze echter scheen te denken: komt tijd komt raad.

Enige jaren verlieten; de ouders stierven en de erfenis die hoofdzakelijk bestond in de groote, bloeiende boerderij moest tusschen de vijf kinderen verdeeld worden, doch volgens vaders bepaling zou dat Rijkert de boerderij kreeg en zoo mogelijk in stand zou houden. Hij zou dan hetzij in eens of bij gedeelten aan elk uitdeelen wat hem toekwam.

Zoo was alles bepaald. Eerst werd nu vastgesteld hoeveel geld de boerderij waard was, en elk der kinderen had nu recht op een vijfde. Doch toen de beurt aan Willem kwam, bleek tot verbazing van broer en zusters, maar nog meer tot schrik van Willem, dat deze slechts een geringe som zou ontvangen. Zoo was zijn vijfde deel geslonken door het geld dat vader hem op afbetaling gegeven had als hij het vroeg.

Niemand had trouwens gedacht dat er voor Willem nog zoo weinig overschoot. Toch was het volkomen begrijpelijk. Toegevoegd aan zijn luiheid en traagheid had hij de laatste jaren zoo goed als niets uitgevoerd, en hoofdzakelijk geleefd van het geld dat vader hem verstrekte. Doch thans werd duidelijk hoe veel op die wijs was ingebroekeld.

In het eerst weigerde Willem beslist het te gelooven. Het kon onmogelijk waar zijn. Doch het viel niet moeilijk met de stukken te bewijzen dat het toch wel degelijk zoo was. Toornig en verbitst nam hij zijn erfdel, en overlaadde tot afscheid zijn broeder en zusters met verwijten, die echter alle even onrechtvaardig waren. Er ontstond weer hevige twist en ten slotte ging Willem zonder afscheid maar niet zonder veel bedreigingen zijnerzijds heen.

Na dien tijd werd Willem zeer zelden meer op de boerderij gezien, en als hij kwam zag hij er telkens meer verlopen en vervallen uit dan den vorigen keer. Dit was geen wonder. Gelijc zoovelen die de luiheid boven de vlijt, en het wereldsch genot boven de wegen des Heeren verkiezen, had ook Willem toen het hem tegenligte zijn troost gezocht bij den sterken drank, den

lechtsaten troost die men vinden kan. Als broer Willem op de boerderij verscheen was het ook hoofdzakelijk en bijna alleen om Rijkert geld af te troggelen voor sterken drank, al zei hij het er natuurlijk niet bij.

Zoo verlieten nog een paar jaar tot op een morgen een paar boeren een lijk ontdekten dat in een sloot lag niet ver van de boerderij. Men haalde het lichaam uit het water, en weldra werd het herkend als dat van Willem. Hoe hij in de sloot was geraakt, werd nooit opgehelderd. De een geloofde dat hij in radeloosheid een einde aan zijn leven gemaakt had. De ander achtte het waarschijnlijk dat de dronkaard beschonken in de sloot gevallen en verdronken was. Hoe het zij het was wel een einde met verschrikking, en een ernstige waarschuwing vooral voor jongelui. Ik althans heb heel de geschiedenis van Willem mijn levenlang niet vergeeten.

Dit zijn de drie dingen waarover ik eerst spreken wilde voor mijn eigenlijke geschiedenis begint.

Ieder mensch heeft een tijdperk van zijn leven, dat hij wel geheel doorleefd, maar waar hij niets weet, zoo niet anderen hem inlichten. Hij zelf is te jong en te zwak van verstand om te begrijpen wat er rondom en met hem gebeurt was. Wij zijn geboren, dat we gedoopt zijn en zooveel meer moeten anderen ons zeggen. Wij zelf weten er niets van.

Hoe het nu komt, dat ik over mijn vroege jeugd zoo weinig heb mee te deelen — gesteld dat er iets mee te deelen viel — zal blijken als ik verder vertel, veelal zoals ik het later heb vernomen.

Ik werd geboren te Rotterdam, dat toen nog in de verte de stad niet was waartoe ik het later heb zien groeien, en dat zeker nog geen honderdduizend inwoners telde. Veel weet ik echter niet van Rotterdam te zeggen. Want ik heb er weinig vertoefd daar mijn ouders een zwervend leven leidde.

Dit kwam zoo: Mijn vader en mijn moeder beiden behoorden tot een zoogenoemd circus, dat den pralenden naam droeg: „Groot schouwtooneel, non plus ultra“ (zonder weerga). Het was een soort van spel waarin allerlei vertooningen werden gegeven. Er waren koorddansers en danseressen, andere kunstenaars, een goochelaar als ook verscheiden afgerichte dieren, paarden, honden, apen en zelfs een paar beren. Het spel gaf voorstellingen in verschillende plaatsen, vooral ook op kermissen en dergelijke. Dit alles is mij later verteld door iemand die zelf indertijd in dienst van het circus was geweest. Blijkbaar was er veel geld verdiend.

Want mijn ouders, schoon zij niet de eigenaars waren konden van hun deel toch rijkelijk leven. Van het spel en de vertooningen heb ik weinig gezien. Als wij reisden, gelijk veelal het geval was, gingen de mindere personen van het circus in zoogenoemde wootwagen, en begeleiden tevens de wagens waarin de dieren, voor zoover nodig, en de vrachtoederen vervoerd werden. De personen van hooger rang in het spel reisden meestal met de trekschuit of met den postwagen. Spoorwegen hadden wij toen in Nederland nog niet. Als we ergens eenigen tijd bleven, vertoefden wij zoolang in een logement.

Zoo kreeg ik de kunstenaars makende menschen en beesten maar zelden te zien. Maar nog iets droeg daartoe bij. Mijn vader, al won hij ook door zijn kunst en evenals mijn moeder rijkelijk zijn bestaan, schijnt toch in zijn hart van dat leven een afkeer gehad te hebben. Althans hij deed alle moeite om er mij voor te bewaren. Ik kan mij nog zeer goed herinneren, hoe jong ik ook moet geweest zijn, dat hij tot mij zei: „als ge groot zijt Lina moet ge vooral geen kunstenaarsmakster worden. Dat is het naaste leven dat men hebben kan. Men heeft nooit rust, en moet altijd een vroolijk gezicht zetten of men wil of niet.“

Ik begreep dat later beter dan toen het mij gezegd werd, maar vatte toch zeer goed wat vader van mij wilde. Dat er nooit rust was, leerde ik al vroeg. Zelden bleven we ergens langer dan veertien dagen. Meermalen was ik bedroefd als we een plaats moesten verlaten waar het mij zoo recht beviel. Maar daar was niets tegen te doen.

BRIEFWISSELING.

Binnen een paar weken, althans spoedig, hopen we weer eenige vragen te beantwoorden. HOOGENBURG.

Gerreformeerde Gezindheid.

Gerreformeerde Kerken.

BEROEPEN: Willemstad, E. J. van Voorst, te Borssele—De Schiedweg—Heinkensland, H. Brouwer H.M.m., te Schoondijke—Zuidbroek en Spijkenisse, Dr. H. W. Smit, prop. te Ierselo—Werken (A), A. Andree, te Schoonhoven—Amsterdam, G. Menken, cand. te Driebergen—Bolsnes, A. Brouwer J.L., te Zwartsluis—Koudekerk a/d. Rijn, J. Sibbesma, te Zierikzee.

AANGENOMEN: Westerbos, H. Brouwer, te Randwijk en Heteren, vroeger te Westerbosk—Smilde (A), G. Kessies, te Enchedé—Oostereze, A. J. Fanoy, cand. te Middelburg.

BEDANKT: Hendrik-Ido-Ambacht, H. Brouwer H.M.m., te Schoondijke—Stroobos, H. H. Binnema, te Munnekezijl—Leeuwarden, Dr. K. Dijk, te Gravenhage—Nieuw-Weerdinge en Ten Post, G. H. Dijkstra, te Loozena—Sliedrecht, H. van der Zanden, te Harmelen—Wijkkel en Balke, Schettens c.a., Loenen-Vreeland, Sleen en Appelsch, A. J. Fanoy, cand. te Middelburg.

Huisen. De Geref. Kerk alhier werd door haren Kerkeraad opgewekt en dringend verzocht om aan geen enkelen collectant iets te geven, wiens komst niet voort van den kassal is bekend gemaakt.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Nijland (Fr.), P. H. Helms Visser, te Velp (G.)—Hall (bij Brummen), J. S. Hartjes, cand. te Apeldoorn—Oudshoorn (toez.), J. P. de Graaf, te Schagen—Elburg, C. J. Leenmans, te Oosterveld (Geld.)—Oude Nijbeek, A. N. Pijnacker Hardijk, te Ouwkerk in Duiveland—Zetten en Andelst, G. H. Beekman, te Oudebroek—Zundert, Joh. D. Jansen, te Nieuwvliet—Waddingsveen, J. H. Koster, te Grevelduin-Kapelle—Dedensvaart, J. P. van Leusden, te Minnertsga (Fr.)—Meliskerke, J. A. A. Ouwjan, te Waverveen (U).

AANGENOMEN: Kesteren, J. E. Klomp, te Leerdam—Ruinerwold, E. T. de Boer, te Lippenhuizen—Zundert, Joh. D. Jansen, te Nieuwvliet. BEDANKT: Groot-Ammer, J. H. van Paddenburgh, te Staphorst—Hooft, H. A. Enklaar, te Berkhout—Maasland, K. H. E. Gravemeijer, te Voorburg—Graveland, L. J. van Leeuwen, te Lisse—Steenwijk (toez.), J. Nauts, te Mijnsbeekland.

Advertentie.

Voor de bewijzen van deelneming, ontvangen bij het overlijden van onzen Echtgenoot en Vader

Dr. JAN WOLTJER,

betuigen wij onzen hartelijken dank.

M. WOLTJER—JANSZONHUIS,

R. H. WOLTJER—

M. WOLTJER—PAERELS,

H. H. UBBINK—WOLTJER,

J. G. UBBINK—

L. B. VAN SCHELVEN,

J. WOLTJER—

H. H. WOLTJER—DE VRIES,

en Kleinkinderen.

Amsterdam, September 1917.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten, Keizersgracht

No. 166,

AMSTERDAM.

De waarnemende Rector der Vrije Universiteit brengt door dezen ter kennis van belanghebbenden:

dat de lessen voor het studiejaar 1917/18 door den Rector, Dr. L. BOUMAN, geopend zullen worden D.V. Woensdag 19 Sept. a.s. des namiddags 3 uur,

dat hij overeenkomstig art. 39 Regt. V.U. ter inschrijving van studenten zitting zal houden in het gebouw der Universiteit D.V. Dinsdag 18 Sept. a.s. des voormiddags 10 uur,

dat gedurende de inschrijving het gebouw voor niet-inwonende studenten gesloten is.

De waarn. Rector voornemend: C. v. GELDEREN.

Amsterdam.

VERSCHEENEN:

Het Eeuwgetij der Kerkhervorming

DOOR

Mr. D. P. D. FABIUS.

Prijs f 2.25.

Wed. B. VAN SOEST

Amsterdam - Langestraat 25-29

Evangelisatiearbeid van de Ger. Kerken in Noord-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen in de maand Augustus:

Geref. Kerk te Arnhem f 2.50; id. Domburg f 1; id. Gapinge f 2; id. Grijskerke f 3; id. Koudekerke f 3; id. St. Laurens f 3; id. Meliskerke f 3; id. Oostkapelle f 4; id. Seinoskerke f 3.50; id. O. en W. Souburg f 2.50; id. Veere f 2.50; id. Vlissingen f 2.50; id. Vroonwolder f 3; id. jaarl. bijdr. Meppel f 5; id. Loenen f 5; id. Kralingen f 20; id. Leiden f 10; id. coll. Nigtevecht f 4.45; id. coll. Kookegen f 16.68; coll. preeklezen Roermond f 20; A. W. Schippers, den Haag f 15; door H. G. Brouwer uit Leeuwarden f 67.25; door J. G. Burgers te Fijnaart van Mannenveren. te Nieuw f 6; Zendingcomm. G. K. te Baarnbrugge f 15.

Broeders en zusters blijft ons gedanken! De uitgaven klimmen, de inkomsten dalen. Zonder buitengewone hulp zal de arbeid in het zuiden niet voortgezet kunnen worden.

Namens Deputaten,

P. NOMES, te Penn.

L. J. SCHALEKAMP, te Penn.

Fijnaart, 1 Sept. 1917.

Bij N. ROT, Apeldoorn, is verschenen, en verkrijgbaar door elken soliedien boekhandel:

DAT NIEMAND U OP EENIGERLEI WIJZE MISLEIDE!

Een woord voor onzen tijd, naar aanleiding wat door Dr. A. KUYPER in De Herant van 3 Juni 1917 is geschreven, door

D. ROT.

Prijs 10 ots.; 25 ex. voor f 2.—

GANZEVORST'S Orgelhandel

Diezerstraat 116, Zwolle.

Zeer groote keuze. Vraagt s.v.p. ons Standard Orgel.

Heerlijke muzik. - Prachtige kasten.

Heden verscheen bij J. H. KOK te KAMPEN:

DE NIEUWE OPVOEDING

DOOR

Dr. H. BAVINCK

ROYAAL FORM. - PRIJS f 1.75

- IN STEMPELBAND f 2.40 -

Niemand die in het onderwijs belang stelt, verzuime dit belangrijke boek te lezen.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland,

GRONINGEN.

BIJKANTOOR: ZWOLLE, BLOEMENDALSTRAAT 18.

DIRECTIE: M. BROUWER.
Mr. H. VAN DER VEGTE.
F. J. BOLT.

Geeft uit:

4 1/2 % Pandbrieven à 99 1/2 %.

4 " " " 93 1/2 %.

Vrije Universiteit te Amsterdam.

De loco-decaan der Litt. Fac. maakt bekend, dat het examen ter toelating tot de lessen der Universiteit bedoeld in de regeling van de dispensatie der bepaling van art. 39 al. 1 Regt. V.U. (Admissie-Examen), D.V. zal plaats hebben op Donderdag 20 Sept. o.k. en volgende dagen.

Herinnerd wordt dat door dit examen geen toegang verkregen wordt tot eenig examen behalve in de faculteit der Godgeleerdheid.

Aangifte schriftelijk bij den pedel der Universiteit, Keizersgracht 162, vóór 18 Sept. e.k.

R. H. WOLTJER,

Loco-decaan der Litt. Fac. V.U.

SIMOONS & Co.,

Commissionairs in Effecten.

Amsterdam, Damrak 65, Kamers 1 en 2.

Baarn, Schoolstraat 55.

Mr. G. H. A. GROSHUDE Jr.

Accountant, Lid van het Ned. Inst. v. Acc.

Singel No. 303, T. 1233 N.

AMSTERDAM,

belast zich met inrichten en controleren van administraties

en alle andere accountantswerkzaamheden.

Zending onder de Joden van de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Verantwoording van 11 Aug. tot 8 Sept. 1917.

Collecten of bijdragen van Workum f 17.55, Wams f 5, Nymirum f 18.93, Heeg f 21.86, Oudega (W.) f 15, De Lier f 23, Kollum f 63.10, Gerkesklooster f 10.90, Veenwouden f 16.91, Kooten f 7.00, Eestrum f 2, Oostermier f 11.75, Westergeest f 15, Twijzel f 26.43, Bultepost f 33.49, Augustinusg. a.s. f 17.45, Engsterum f 5, Ee f 29.24.

Giften van W. A. S. Lisse, f 5.

Contributies van Driebergen f 10.

De H. C. VAN DEN BRINK,

Dieren, 8 Sept. 1917. Deputaat-Quaestor.

FOTO

SYNODE ROTTERDAM 1917.

Op stevig carton f 1.25 per post f 1.40.

J. H. DONNER, Uitgever, Rotterdam.

KOOP DIT N- JAAR DEN

MARANATHA

SCHIEURKALENDER

1918

Bewerkt door Dr. J. J. KNAAP Can.

en Dr. J. C. DE MOOR,

Als premie voor dezen Kalender wordt aan de hoopers aangeboden het buitengewoon aantrekkelijk boek:

HET EENZAAM BIDDEN

DOOR

J. J. KNAAP

f. m. 125 pagina's.

Prijs van den Kalender 60 ct.

Kalender met premie... f 1.00.

Dit jaar wordt een bijzonder mooi Schild aangeboden.

Wie bereid is met dezen goet verwoorden Kalender te werken, gelieve Proefschieden aan te vragen.

Met weinig moeite zijn FLINKE verdiensten gewaarborgd.

UITGAVE VAN J. H. KOK te KAMPEN

Eischt de naam ELKA op Uw Horloge

Het is een waarborg.

ELKA Watch Co.

Kalverstraat 206, Amsterdam.

Zichtzendingen door 't geheele Rijk

KEUNING'S KINDEREN

Het bij H. J. SPRUYT te Rijswijk (Z.-H.) ter perse zijnde boek van

P. KEUNING,

Kinderen in Verstand en in Boosheid

wordt stellig HET boek voor den a.s. Winter. Pittige, pakkende Christelijke lectuur. Houdt den titel in gedachte!

Verkoop: 60 "

100 4 % Ver. voor Lager Onderwijs op Ber. grondel. te Gapinge. Bod.

100 4 % Ver. v. Ger. L. Ond. te R'dam. "

100 4 % Idem te Spijkenisse. "

100 4 % Veldwijk. "

100 4 % Idem. "

100 4 % Ver. de Zendingzrak. "

100 4 % Sonnevank. "

100 4 % Sch. m. d. Bijbel te Lekkarkerk. "

100 4 % Ver. voor Lager Onderwijs op Ber. grondel. te Gapinge. Bod.

100 4 % Ver. v. Ger. L. Ond. te R'dam. "

100 4 % Idem te Spijkenisse. "

100 4 % Veldwijk. "

100 4 % Idem. "

100 4 % Ver. de Zendingzrak. "

100 4 % Sonnevank. "

100 4 % Sch. m. d. Bijbel te Lekkarkerk. "

100 4 % Ver. voor Lager Onderwijs op Ber. grondel. te Gapinge. Bod.

100 4 % Ver. v. Ger. L. Ond. te R'dam. "

100 4 % Idem te Spijkenisse. "

100 4 % Veldwijk. "

100 4 % Idem. "

100 4 % Ver. de Zendingzrak. "

100 4 % Sonnevank. "

100 4 % Sch. m. d. Bijbel te Lekkarkerk. "

100 4 % Ver. voor Lager Onderwijs op Ber. grondel. te Gapinge. Bod.

100 4 % Ver. v. Ger. L. Ond. te R'dam. "

100 4 % Idem te Spijkenisse. "

100 4 % Veldwijk. "

100 4 % Idem. "

100 4 % Ver. de Zendingzrak. "

100 4 % Sonnevank. "

100 4 % Sch. m. d. Bijbel te Lekkarkerk. "

100 4 % Ver. voor Lager Onderwijs op Ber. grondel. te Gapinge. Bod.

100 4 % Ver. v. Ger. L. Ond. te R'dam. "